

NOTAT

(Erstatter notat af 10. november 2003)
Revideret den 2. december 2003/pju/ak/mkj

Mobilmaster på kommunale ejendomme

Baggrund

Dette notat er udarbejdet i samarbejde med Bygge- og Teknikforvaltningen og har til formål at belyse lovgrundlaget for etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v. samt kommunens dialog med Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, herunder tiltag fra staten og Telestyrelsen rådgivningsopgaver. Endvidere redegøres der i notatet for grundlaget for kommunens lejekontrakter med teleudbydere, antallet af antenner af typen 3G, og kommunens retsstilling for så vidt angår lejeaftaler om allerede etablerede master/antenner, og for de af Bureau Veritas foretagne målinger på Nyboder skole af elektromagnetiske radiobølger.

Resumé

Det er Økonomiforvaltningens opfattelse, at ejere af master, bygninger og andre konstruktioner, som er nærmere defineret i lovekendtgørelse om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., lbkg. nr. 663 af 10. juli 2003, med de undtagelser og modifikationer, der fremgår af lovekendtgørelsen, er forpligtede til at imødekomme en anmodning om opsætning af antennesystemer på den pågældende mast, bygning eller konstruktion.

Sager om opsætning af master og antenner er omfattet af byggeloven og forudsætter normalt byggetilladelse. Fremme af Bygge- og Teknikudvalgets forslag kan efter Økonomiforvaltningens opfattelse medføre en uhensigtsmæssig sammenblanding af kommunens position som henholdsvis ejendomsejer og bygningsmyndighed.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling afholdt den 5. november 2003 et møde, hvor statens initiativer vedrørende yderligere undersøgelser om radiobølgers påvirkning af mennesker samt kommunernes sagsbehandling af byggesager vedrørende master/antenner blev drøftet. Ministeriet har efterfølgende fremsendt skrivelse af 17. november 2003 om statens tiltag og rådgivningsprogram. Skrivelsen vedlægges som bilag.

Af de lejekontrakter, som er indgået vedrørende kommunale ejendomme, er 5 af typen 3G. Heraf er 4 opsat på administrationsbygninger, mens 1 er opsat på Ny-

boder Skole. Herudover har Københavns Energi (KE Tele A/S) indgået lejekontrakter vedrørende antennepositioner. Af disse lejekontrakter er 2 af typen 3G.

Økonomiforvaltningen har via Bureau Veritas gennemført målinger af eksponeringen af radiobølger på Nyboder Skole. Rapporterne af 17. november og 2. december 2003 er vedlagt som bilag. Rapporterne viser, at eksponeringen af radiobølger ligger markant under grænseværdierne.

I forbindelse med drøftelse af sagen i Økonomiudvalgets møde den 25. november 2003, hvor sagen i øvrigt blev udskudt, blev der stillet forslag om at inddrage Embedslægen. Økonomiforvaltningen har fremsendt rapporten med supplerende tillæg til Embedslægen i København for en udtalelse om, hvorvidt rapporten med tillægget giver et retvisende billede af de radiofrekvente elektromagnetiske felter fra mobilmasterne.

Så længe gældende grænser for radiobølger overholdes, er kommunen afskåret fra ensidigt at kræve de allerede opsatte master flyttet.

Lovgrundlaget

Lovbekendtgørelse nr. 663 af 10. juli 2003, der er en administrativ sammenkrivning af lov nr. 212 af 30. marts 1999 med senere ændringer, om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., regulerer adgangen til fælles udnyttelse af master, kap. 2, og adgangen til at opsætte master på bygninger m.v., kap. 3. Lovbekendtgørelsen betegnes fremover ”masteloven”.

Lovgrundlaget i forhold til Europaparlamentets og Rådets direktiv 97/33/EF:

Masteloven implementerer art. 11 i direktiv 97/33/EF af 30. juni 1997, der er et minimumsdirektiv. Det følger af art. 11 i direktivet, at medlemsstaterne skal kunne påbyde ordninger om fælles brug af faciliteter eller ejendom (herunder fysisk samplacering), under forudsætning af, at alle interesserede parter har haft mulighed for at fremlægge deres synspunkter. Sådanne ordninger kan f.eks. også omfatte bestemmelser om fordeling af omkostningerne ved fælles brug af faciliteter eller ejendom.

Formålet med såvel ovennævnte direktiv og masteloven er gennem rammer for udnyttelse af master opstillet til radiokommunikationsformål og opsætning af antennesystemer på bygninger og andre høje konstruktioner at sikre optimal radiokommunikation samtidig med, at det samlede antal master og disses påvirkning af omgivelserne begrænses mest muligt.

Forholdet til kommunen som ejendomsejer

Af masteloven § 1, stk. 2, fremgår:

”Loven omfatter:

- 1) Fælles udnyttelse af master m.v., der anvendes til radiokommunikationsformål i elektroniske kommunikationsnet.*
- 2) Adgang til at opsætte antennesystemer på bygninger og andre høje konstruktioner på mere end 2 etager, hvor bygningens ydervægge eller tag er hævet mere end 8,5 m over terræn, og hvor*

- kommunalbestyrelsen har givet tilladelse hertil efter de i medfør af byggelovens § 8, stk. 1, nr. 3, fastsatte regler,*
- 3) *Adgang til at opsætte antennesystemer på andre høje konstruktioner end de i nr. 2 omhandlede, herunder siloer, vindmøller og master, der ikke anvendes til radiokommunikationsformål (elmaster, lysmaster m.v.), i det omfang konstruktionens højde er større end byggelovens højdebegrænsninger.”*

Med § 1, stk. 2, nr. 2 og nr. 3, forstås ejendomme/konstruktioner over de alment gældende maksimale grænser for bygningshøjder, jf. byggeloven med tilhørende forskrifter.

Forpligtelsen:

Af § 10, stk. 1, fremgår:

”Ejere af master, bygninger og konstruktioner omfattet af § 1, stk. 2, nr. 2 og 3 skal imødekomme anmodninger om adgang til opsætning af antennesystemer på den pågældende mast, bygning eller konstruktion”

Som det fremgår af hovedreglen i masteloven § 10, er udgangspunktet, at en ejer er forpligtet til at tåle, at der opsættes antennesystemer på bygninger og konstruktioner af den karakter, som er nævnt i § 1, stk. 2, nr. 2 og 3, idet det i bestemmelsen anføres, at ejeren *skal imødekomme anmodninger om opsætning af antennesystemer på den pågældende mast, bygning eller konstruktion.*

Forpligtelsen er generelt gældende, dvs. at forpligtelsen både gælder private ejendomme, statslige ejendomme (bygninger tilhørende politiet dog undtaget) og kommunale ejendomme.

I § 10, stk. 3, er det fastsat, at ovennævnte hovedregel ikke gælder, hvis:

- Opsætning ikke er mulig på grund af radiotekniske hindringer,
- Opsætning ikke er mulig på grund af mastens, bygningens eller den pågældende konstruktions udformning, bæreevne m.v.
- Sikkerhedsforskrifter eller forskrifter fastsat af offentlige myndigheder for adgang til den pågældende mast, bygninger m.v. gør opsætning af antennesystemer umulig.

Forholdet til kommunen som bygningsmyndighed

Master og antennesystemer er omfattet af **byggeloven**, og kræver normalt byggetilladelse. Også ombygninger og ændringer i benyttelsen er omfattet af byggelovgivningen i det omfang de er væsentlige i forhold til lovgivningens regler.

Byggelovgivningen indeholder to typer af bestemmelser:

Det første sæt bestemmelser er de administrative bestemmelser, der regulerer proceduren ved ansøgning og sagsbehandling.

Det andet sæt bestemmelser er de materielle bestemmelser, som handler om mastens og antennens udformning, højde, størrelse, placering og lignende fysiske størrelser.

De administrative bestemmelser har navnlig betydning for så vidt angår krav om, at ansøger – hvis ansøgningen ikke er underskrevet af ejendommens ejer – på anden måde skal dokumentere sin ret til at udføre arbejdet. Dette krav opfyldes normalt ved udstedelse af fuldmagt fra ejendommens ejer.

En kommune kan kun meddele afslag på ansøgning om byggetilladelse, hvis det ansøgte er i strid med bestemmelser i byggeloven eller bestemmelser i anden lovgivning, som kommunen skal påse overholdt i forbindelse med byggesagsbehandlingen.

Hvis den pågældende ejendom er omfattet af lokalplan eller byplanvedtægt, skal masten vurderes i forhold til de eventuelle bebyggelsesregulerende bestemmelser, der er fastsat heri.

Naboorientering eller parts høring kan blive aktuel i visse tilfælde.

Der er i dag ikke bestemmelser i byggelovgivningen til varetagelse af sundhedsmæssige hensyn vedrørende antennesystemer til mobiltelefoni.

Pligten for ejere til at imødekomme anmodninger fra andre om fælles udnyttelse af master, bygninger mv. kan i medfør af masteloven § 11 gennemtvinges ved at der af kommunen udstedes påbud.

For så vidt angår påbudet fremgår følgende af bemærkningerne til lovforslag nr. 164 1998/1999:

”Det centrale i lovforslaget er således, at de lokale landzone- og bygningsmyndigheder gives en række supplerende kompetencer til at påbyde fælles udnyttelse af eksisterende master, herunder at påbyde opsætning af antennesystemer på bygninger, master, der ikke anvendes til radiokommunikationsformål, og andre høje konstruktioner. Dette vil øge mulighederne for i praksis at forene de telepolitiske målsætninger om fremme af konkurrence i telesektoren med sigte på at sikre brugerne af telekommunikation stadig bedre og billigere teleydelser, med de landskabelige beskyttelseshensyn, der ligger bag plan- og naturbeskyttelseslovgivningen.”

Et påbud i medfør af masteloven § 11 kan således tilsidesætte det normale krav i byggeloven om fuldmagt fra en ejendomsejer før udstedelse af byggetilladelse. Bestemmelsen har endnu ikke været bragt i anvendelse.

Kommunen som ejendomsejer og bygningsmyndighed

Kommunen varetager efter flere regelsæt myndighedsopgaver med den følge, at en forvaltning i kommunen træffer afgørelse, som har virkning for en anden forvaltning i kommunen. Som eksempler herpå kan nævnes behandling af byggesager vedrørende kommunale ejendomme og dispensationer fra lokalplaner. I disse sager behandler kommunen som myndighed sagerne uden hensyntagen til, om ansøgningen vedrører en kommunal ejendom eller en privatejet ejendom. Sagerne behandles alene efter de for myndighedsudøvelsen gældende regler og de heraf udledte lovlige kriterier, som kan indgå i en afgørelse.

Som ovenfor anført har påbudsinstittet efter masteloven endnu ikke været bragt i anvendelse i Københavns Kommune, og ifølge Bygge- og Teknikforvaltningen behandles sager om master og antenner i praksis smidigt/pragmatisk og uden tvister af nogen art.

Selv om problemstillingen kan opfattes som teoretisk, er det Økonomiforvaltningens opfattelse, at fremme af Bygge- og Teknikudvalgets forslag kan medføre en risiko for en uhensigtsmæssig og usaglig sammenblanding af kommunens position som ejendomsejer og bygningsmyndighed.

Møde med Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, herunder tiltag fra staten.

Den 5. november 2003 blev der afholdt et møde i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling. På mødet blev der dels redegjort for statens videre undersøgelser vedrørende radiobølgers eventuelle påvirkning af mennesker, dels et gennem Sundhedsstyrelsen etableret rådgivningsprogram for kommunerne.

For så vidt angår de videre undersøgelser har Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling påpeget nødvendigheden af, at forskning koordineres med forskning i andre lande, således at ekspertvurderinger foretages internationalt. Videnskabsministeren agter – efter drøftelse med samtlige partier i Folketinget – at rette henvendelse til Forskningsforum og anmode om, at et forskningsprogram igangsættes som et bidrag til den løbende internationale forskning på området.

For så vidt angår rådgivningsprogrammet blev der afholdt møde den 20. november 2003 med deltagelse af repræsentanter fra Sundhedsstyrelsen, embedslægerne, KL samt Københavns og Frederiksberg kommuner.

På mødet drøftedes bl.a. mængden af henvendelser fra bekymrede borgere, og det konstateredes, at borgerne navnlig har rettet henvendelse til kommunerne i anledning af mediedækningen omkring mobilantenners mulige påvirkning af mennesker. Der har indtil videre alene være meget få henvendelser til embedslægerne.

Endvidere redegjorde Sundhedsstyrelsen for et ekspertmøde afholdt den 17. november 2003 om mulige sundhedsrisici fra radiobølger og mobilantenner. Der vedlægges pressemeddelelse af 17. november.2003.

Sundhedsstyrelsen har besluttet, at rådgivningsprogrammet skal udformes, således at kommunerne kan søge råd hos 4 embedslæger foranlediget af spørgsmål fra borgerne. Det er således ikke hensigten, at borgerne skal rette henvendelse til Sundhedsstyrelsen eller embedslægerne, men at borgerne skal rette henvendelse til kommunen, som herefter – om nødvendigt – kan søge råd hos embedslægerne. Herudover vil Sundhedsstyrelsen på styrelsens hjemmeside www.sst.dk løbende opdatere informationer om emnet.

Sundhedsstyrelsen påpegede nødvendigheden af, at kommunerne besvarer henvendelserne fra borgerne om emnet centralt, og at det således er en central enhed – og ikke de enkelte forvaltninger – der retter en koordineret henvendelse til

embedslægerne med anmodning om råd. Embedslæge Arne Scheel Thomsen, vil være den primære kontaktperson for Københavns Kommune.

Sundhedsstyrelsen har endvidere udsendt en skrivelse af 17. november 2003 til KL og kommunerne om tiltag vedrørende rådgivningsprogrammet. Vedlagt som bilag.

Telestyrelsen rådgivningsopgaver

Telestyrelsen administrerer lovgivningen på området. Telestyrelsen har oplyst, at styrelsen har indgået aftaler med teleoperatørerne om måling af radiobølgerne fra mobilmasterne.

Det er den totale effekt der måles, den totale mængde af bølger i området. Det er ikke alene et spørgsmål om den enkelte antenne holder sig under grænseværdien, men at den samlede mængde af bølger på stedet holder sig under grænseværdien.

Hvis/når styrelsen selv iværksætter måling, er det som led i tilsynet med administrationen.

Mobilantener på kommunale ejendomme

Medio 1997 tiltrådte Borgerrepræsentationen, at der blev igangsat et udbud, hvorved man tilbød at stille kommunens ejendomme, grundarealer og KE's optiske fibernet til rådighed for teleoperatører og andre interesserede. Intentionen hermed var at skabe de bedst mulige betingelser for et sundt erhvervsliv og tiltrække informationstunge virksomheder til kommunen.

Økonomiforvaltningen har registreret 20 antennekontrakter efter udbuddet. Lejerne har ikke indgået aftaler om fremleje af plads/kapacitet på antennerne.

Herudover er Økonomiforvaltningen vidende om, at der i forvaltningerne findes kontrakter med mobilselskaber indgået før ultimo 1997 (antageligt mellem 10-20). Ingen af disse antenner er 3G-antener.

Af samtlige af de indgåede lejekontrakter er 5 af disse af typen 3G. De 4 af antennerne er opsat på administrationsbygninger. (Enghavevej 82 (KTK), Njalsgade 13-15 (Njalsgården), Rådmandsstræde 13 ("Huset") og Stormgade 20. Den 5. antenne er opsat på Nyboder Skole. Antennen i Stormgade 20 er under opsætning. De øvrige 4 antenner er i drift. Ibrugtagelsestilladelser er givet i maj/juni 2003.

Københavns Energi (KE Tele A/S):

Københavns Energi (KE Tele A/S) har indgået 18 kontrakter vedrørende leje af arealer til opsætning af mobilantener og 16 kontrakter vedrørende udleje af antennepositioner på bygninger. KE Tele A/S har oplyst, at kun **2 af disse antenner er af typen 3G**. De 2 3G-antener er placeret på Sundby Varmeværk, Brydes Alle 2 og Lygten Varmeværk, Lygten 20.

Lejekontrakterne er bortset fra en enkelt indgået i perioden 1997-2003. Arealkontrakterne er indgået for en periode på 15 år. Antennepositionskontrakterne er indgået med løbetider på mellem 2 og 30 år.

Fremgangsmåden ved indgåelse af kontrakter om antennepositioner (omfatter ikke kontrakter indgået af Københavns Energi/KE Tele A/S)

Teleoperatøren tager direkte kontakt til den institution/afdeling, der har til huse i bygningen eller den forvaltning, som har administrationen af bygningen.

Såfremt forvaltningen og/eller en institution/afdeling ønsker at indgå en lejekontrakt, anmodes Økonomiforvaltningen om at udarbejde en lejekontrakt, herunder indhente fornødne underskrifter og tinglyse aftalen. Lejekontrakten indgås på standardiserede vilkår, jf. nærmere nedenfor.

Herefter sendes kontrakten til forvaltningen, som administrerer lejekontrakten og opkræver den årlige leje m.m.

Teleoperatøren fremsender selv sædvanlig byggeansøgning om opsætning af antenner til Byggeri & Bolig – bilagt normal fuldmagt fra ejeren.

Opgradering af master/udskiftning af antenner

Lejekontrakter (mellem Københavns Kommune og teleselskaber)

Det er Økonomiforvaltningens vurdering, at opgradering/udskiftning af antenner kan ske indenfor lejekontraktens rammer forudsat, at der ikke skal lejes mere areal til kabine, og under hensyntagen til byggelovgivningen.

Lejekontrakter (mellem Københavns Kommune og teleselskaberne) der er indgået efter udbudsrunderen i 1997:

Lejer har ret til opsætning af mast/bærerør til et antennesystem til brug for antennenet for telekommunikationsformål samt til at anbringe kabine til brug for telekommunikationsudstyr. Lejer må ikke fremleje eller udleje det af lejer installerede anlæg til samme eller anden anvendelse uden udlejers forudgående samtykke.

Lejekontrakter (mellem Københavns Kommune og teleselskaberne) indgået af forvaltningerne før udbudsrunderen:

Det må antages at kontrakterne er indgået på de af Telekommunikationsindustrien udarbejdede lejekontrakter, hvorefter det lejede skal anvendes til telekommunikationsformål omfattende en antenneposition. Lejer kan opsætte mobilantener og minilink på det på ejendommen opsatte bærerør. Lejer har ret til at fremleje/udleje helt eller delvist af lejemalet til samme formål som i denne kontrakt.

Ved en antenneposition forstås: Plads på mast/lokalitet til antennesystem, transmissionskabler og kabine/udstyrssrum.

Et antennesystem defineres således: Kabler i mast/lokalitet, antennebærerør på mast/lokalitet, de til enhver tid eksisterende antenner, uagtet geometri og uanset om de er opsat på selve mast /lokalitet eller de på mast opsatte bærerør, herunder eksempelvis minilink.

Grænseværdier for radiobølger:

- Grænseværdierne for hvor stor eksponering af radiobølger, der må udgå

fra antenner er fastsat i et EU-regulativ.

- ICNIRP, der er en uafhængig forskningsgruppe, hvor medlemmerne udskiftes hver andet år, fastsætter grænserne for hvor høj eksponeringen må være.
- Alle europæiske lande skal overholde de samme værdier.
- De forskellige antenntyper har forskellige grænseværdier. I Danmark opereres med tre forskellige typer antenner, som alle har en grænseværdi.

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling har på spørgsmål om en række lande, for eksempel Italien, Rusland, Kina samt dele af Schweiz og Tyskland har lavere grænseværdier for radiobølger/mobilstråling oplyst, at IT- og Telestyrelsen ikke er i besiddelse af oplysninger, der kan dokumenterer, at der er lande, der har lavere grænseværdier for radiobølger/mobilstråling end Danmark. IT- og Telestyrelsen har anmodet EU-Kommissionen og de relevante lande om de pågældende oplysninger hurtigst muligt med henblik på en mere uddybende besvarelse af spørgsmålet.

Sundhedsstyrelsens holdning til mobilantenner:

I "Notat om sendemaster, Christoffer Johansen, september 2003" er anført:

"På baggrund af den samlede videnskabelige evidens mener Sundhedsstyrelsen derfor ikke, at mobiltelefonsendemaster udgør et problem. I Danmark og andre europæiske lande er det skønnet at videnskabelige undersøgelser ikke har givet indikation på sundhedsmæssige problemer ved grænseværdierne fra INCIRP i en sådan grad, at forsigtighedsprincippet i forbindelse med placering af mobiltelefonsendemaster skal bringes i anvendelse, men det skal understreges, at der ikke foreligger tilstrækkelig med videnskabelige undersøgelser af den eventuelle skadelige effekt af radiofrekvente elektromagnetiske bølger."

Bureau Veritas' målinger på Nyboder skole

Bureau Veritas'¹ første måling af de elektromagnetiske felter på Nyboder skole forelå den 17. november 2003. Af rapporten fremgår bl.a., at med alle operatører i drift overskrides den af ICNIRP anbefalede grænseværdi på ingen af de 12 målte positioner, samt at målingen på den position, hvor der er målt den højeste effekt, ligger 385 gange under gældende grænseværdi. I forbindelse med målingen blev det fra Teleselskabet 3 imidlertid oplyst, at 3G-antennen kun anvender ca. 10 % af den maximale sendestyrke. Dette skyldes, at systemet er designet således, at det øger effekten i takt med antallet af brugere på systemet.

På denne baggrund blev Bureau Veritas anmodet om at foretage målinger når alle operatører sendte med maksimal styrke (worst case) med henblik på at få afdækket størrelsen af radiobølger i skolens bygninger og på friarealerne.

Den supplerende rapport forelå den 2. december 2003 og det fremgår heraf, at

---

¹ Bureau Veritas har siden 1828 serviceret kunder som uafhængig tredjepart i forbindelse med inspektion, kontrol, verificering og certificering. Selskabets kundeportefølge omfatter over 200.000 virksomheder og ca. 45 regeringer verden over.

det ikke har været teknisk muligt at sætte fuld styrke på antennerne, men at der med baggrund af de tidligere foretagne målinger kan beregnes de omtrentlige teoretiske maximale effekter (radiobølger) på de 12 målepunkter.

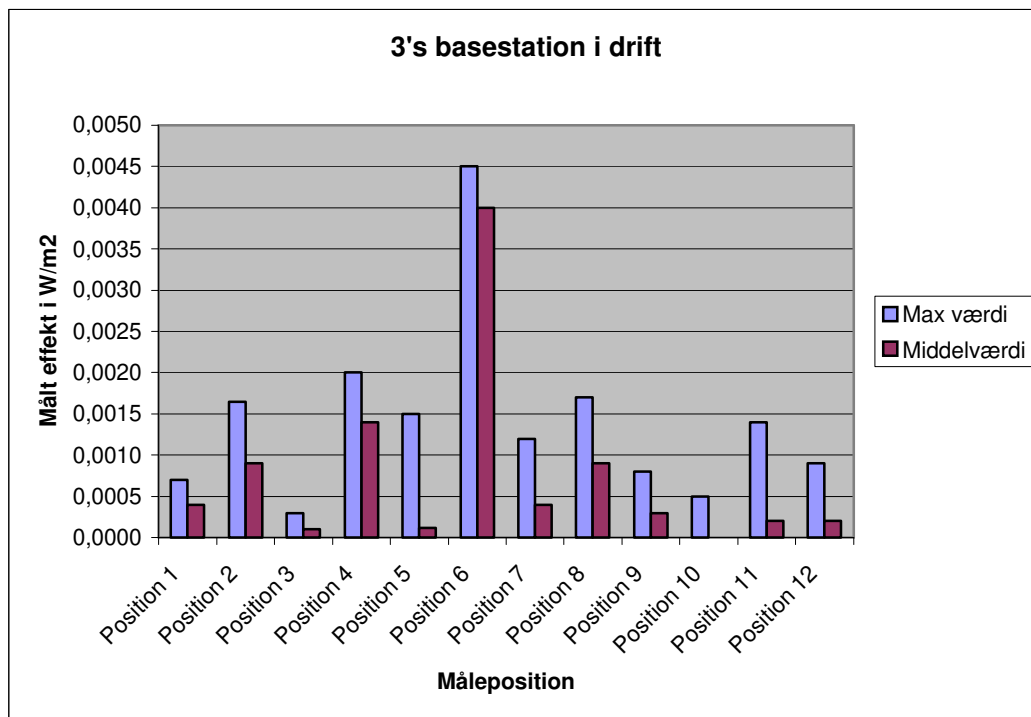
Af den supplerende rapportes konklusion fremgår:

” Bidraget fra 3’s UMTS basestation

Som det fremgår af det foregående, **kan det ikke entydigt fastslås om strålingen på position 5 hidrører fra 3’s UMTS basestation. Antages det at det skulle være tilfældet, er den beregnede maksimale elektromagnetiske effekt hidrørende alene fra 3’s basestation estimeret til $0,01 \text{ W/m}^2$ på position 5 svarende til 1000 gange under grænseværdien for UMTS på 10 W/m^2 .**

Den næstlaveste værdi er estimeret på position 2 med $0,0065 \text{ W/m}^2$ – 1538 gange under samme grænseværdi.

I en normal daglig driftssituation er de afsatte effekter fra 3 mellem 10-15 % af den maksimalt beregnede afsatte effekt. Resultaterne af en måling af effekten fra 3’s basestation (inkl. den normale baggrundsstråling) ses vist på nedenstående figur:

På måleposition 6 (som har et stort indhold af baggrundsstråling), ligger de målte værdier hidrørende fra 3 således på omkring $0,0045 \text{ W/m}^2$, svarende til 2222 gange under grænseværdierne for UMTS.

Bidraget fra GSM basestationerne

Den maksimalt beregnede eksponering hidrørende alene fra GSM basestationerne på Nyboder Skole er $0,0141 \text{ W/m}^2$ for position 4. Dette ligger 319 gange under grænseværdien for GSM900 på $4,5 \text{ W/m}^2$.

Samlet beregnet bidrag fra samtlige basestationer

Den samlede maksimalt beregnede elektromagnetiske effekt hidrørende fra både 3’s UMTS anlæg, samt de andre idriftværende GSM systemer er fremkommet

på måleposition 4 med $0,017 \text{ W/m}^2$. Det beregnede niveau ligger hér 588 gange under ICNIRPs grænseværdier for UMTS på 10 W/m^2 , og 264 gange under de anbefalede grænseværdier for GSM900 (svarende til $4,5 \text{ W/m}^2$) på samme position.

Det bemærkes, at i nogle tilfælde er bidraget fra baggrundsstrålingen (specielt for lokalet med vinduer ud mod DSB's arealer) større end strålingen fra en operatør. Dette gør sig gældende for specielt måleposition 6.

Ud fra det foreliggende overholder samtlige installerede basestationer ICNIRPs anbefalinger, og er – selv i en worst case beregning – 264 gange under samme.”

Handlemuligheder

Det er ikke muligt på det foreliggende lov- og kontraktsgrundlag at stoppe brugen af antennerne.

For så vidt angår de 4 administrationsejendomme (og 2 KE-ejendomme), foreslår Økonomiforvaltningen, at resultatet af den kommende statslige undersøgelse af området afventes.

Vedrørende Nyboder Skole har Økonomiforvaltningen efter aftale med Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen via Bureau Veritas gennemført målinger af radiobølger fra mobilantenneerne på Nyboder Skole såvel i bygningerne som på friarealerne.

Af rapporten af 17. november og 2. december 2003 fremgår, at eksponeringen af radiobølger ligger markant under grænseværdierne.

For så vidt angår mulighederne for en alternativ placering af antennerne bemærkes:

Aftaler om antennepositionerne er reguleret af lejeaftaler, der – da disse som hovedregel indbefatter leje af et lokale til teknikrum – efter Økonomiforvaltningens opfattelse - er omfattet af erhvervslejeloven. Sidstnævnte gælder dog ikke aftaler, hvor antenner/teknikrum er opført på grundarealer.

Lejeaftalerne er tidsbegrænsede for en 10-årig periode, hvorefter lejemålet ophører uden varsel. I den tidsbegrænsede periode kan lejemålet ikke bringes til ophør, medmindre ejendommen f.eks. skal nedrives eller ombygges, eller udlejer fra offentlige myndigheder får påbud om nedrivning eller ombygning af antennemonteringsstedet, der medfører, at lejers brug umuliggøres.

For så vidt angår forholdet til offentlige reguleringer, er det i lejekontrakterne anført, at offentlige påbud om det lejedes indretning af og anvendelse, der udstedes efter, at det lejede er overtaget af lejer, er udlejer, dvs. kommunen, uvedkommende, og skal efterkommes af lejer uden udgifter for udlejer.

Kommunen kan alene rette henvendelse til teleoperatørerne med anmodning om en forhandling om mulighederne for en alternativ placering af antennerne, men teleoperatørerne er ikke forpligtede til at indgå en aftale om flytning af masterne, idet de kan henvise til lejekontraktens bestemmelser.

Det er på denne baggrund Økonomiforvaltningens opfattelse, at kommunen – medmindre der tilvejebringes konkret lovhjemmel, hvor de pågældende master/antener forbydes, eller der indgås en aftale med teleoperatøren – er afskåret fra ensidigt at kræve masterne flyttet.

Bilag

- Rapport samt supplerende rapport af 17.11. og 2.12. 2003 vedrørende ”Måling af elektromagnetiske stråling, Nyboder skole”.
Appendix 1 og 2, som indeholder tekniske oplysninger af fortrolig karakter, og dermed er undtaget for aktindsigt, kan af Borgerrepræsentationens medlemmer gennemses ved henvendelse til Økonomiforvaltningen 9. kontor.
- Pressemeddelelse af 17.11.2003 ”Ekspertmøde om sundhedsrisici fra radio-bølger og mobilantener”
- Sundhedsstyrelsens skrivelse af 28. november 2003 til samtlige kommunalbestyrelser